

RIJEČI IZ STAROGROJSKOG DIJALEKTA
(PREDSTAVA: «HO CAPIO»)

Autor: Mladen Plančić

A

- abadat** (ili **obadat**) – obraćati pažnju na nešto ili nekoga (tal. *abbadare*)
- afendit** (ili **ofendit**) – učiniti nekome nešto nažao (tal. *offendere*)
- afrontovat** – vrijeđati (tal. *affrontare*)
- agrampat** – silom (nasilno) oduzeti, oteti
- a ke ne** – kako ne
- akoržit** – primijetiti (tal. *acorgere*)
- aleluja** – aleluja (hebr. *hallelujah*) – hebrejski izraz koji doslovno znači «hvalite Jahvu», liturgijski poklik radosti,
- amicicija** – prijateljstvo (lat. *amicitia*, tal. *amizizia*)
- anci** – ipak (tal. *anzi*)
- aprendit** – shvatiti, prihvatiti (tal. *apprendere*)
- arivat** – doći (tal. *arrivare*)
- arjavi (arjov)** – loš, zao, zločest
- att** – čin (akt) – (tal. *atto*)
- avanti** – naprijed (tal. *avanti*)
- avete kapito karo kumpare** – (tal. *avete capito caro compare*) – razumijete li dragi prijatelju

B

- barijenko** – barem, makar
- barovat** – pokušati uhvatiti (uglavnom bezuspješno)
- barsata** – vino koje se počelo kvariti, kvarno vino (između vina i octa/kvasine)
- baruon** – varalica, prevarant
- barž** – možda, može biti
- beštimat** – psovati
- bit užon** – često se nečim koristiti, ponašati se uvijek na isti određeni način, biti naviknut na nešto (od tal. *usare* – koristiti, upotrebljavati),
- bokun** – komad (tal. *boccone*)
- bonda** – strana (tal. *banda*)
- bratimi** – udruga ljudi povezanih nekim vjerskim motivima (kao braća)

Bratuovščina Dušopargatuorija – Udruga – bratovština duša od Čistilišta (lat- *Confraternitas animarum Purgatorium*)

brigovot – brinuti se

bule – poštanske marke (tal. *francoboli*)

buraška – nepravilica, nezgoda (tal. *burrasca*)

buon juorno – dobro jutro (tal. *buon giorno*)

bušta – kutija (tal. *busta*)

butat se – baciti se (tal. *buttare*)

butiga – radionica, prodavaonica, dućan (tal. *butiga*)

butigir – prodavač u prodavaonici, dućanu (tal. *butighiere*)

C

cedit – prepustiti, ustupiti (tal. *cedere*)

che (ili ke) nuova – što je novoga (tal. *che nuova*)

come va – kako ste, kako ide (tal. *come va*)

Č

ča će tuo reč – što to znači

čapat – uhvatiti (tal. *capere*)

čier – kćerka

čilo – kilo (kg) mjera za težinu (tal. *chilo*)

činit fientu – praviti se (tal. *fare la finta*)

činit fotu – naljutiti, razbijesniti (tal. *fare la fotta*)

čoro – jasno, očigledno (tal. *chiaro*)

D

danaskoja – danas

dat itendit – nagovarati nekoga na nešto, povlađivati nekome, ulizivati se

deliberat se – osloboditi se (nekoga ili nečega) (tal. *deliberare*)

deprofundiš – duboko, iz dubine (lat. *de profundis*)

dika – nešto s čime se možemo pohvaliti, podičiti

dikjarit – izjaviti, deklarirati, utvrditi, konstatirati (tal. *dichiarare*)

dispensat – osloboditi briga (tal. *dispensare*)

ditmon – mladić, momak

dobota – skoro

dohodu – dolaze

Dominuš vobišku – Gospodin s vama (lat. *Dominus vobiscum*)

doventat – postati (tal. *diventare*)

dovest u precipicij – dovesti nekoga u neugodnu situaciju

dožuntovat – pridodavati (tal. *giuntare*)

dreto – ravno (tal. *dritto*)

druzi – drugi, ostali

dunkve – dakle (tal: *dunque*)

E

Ek u špiritu tu – I s duhom tvojim (Lat. *Et cum spiritu tuo*)

energumen – osoba opsjednuta vragom, Energumen

eppur – inače (tal. *eppure*)

F

falivat – griješiti (tal. *fallare*)

fameja – obitelj (tal. *famiglia*)

feca – vinski talog (na dnu bačve)

fidat (se) – vjerovati, pouzdati se (tal. *fidare*)

figura porca – psovka (lik poput svinje) (tal. *figura porca*)

findefier – željezna žica, nit (tal. *fila di ferro*)

finit – završiti (tal. *finire*)

finitak – kraj, završetak (tal: *fine*)

fjorin – forinta, novac u optjecaju za vrijeme Austro-ugarske monarhije

folavon – hvala vam

foža – način (tal. *foggia*)

fraja – radost, veselje

fuorca – snaga, jakost (tal. *forza*)

furbarija – lukavstvo (tal. *furbo* – lukavac)

G

garkjon – grkljan, grlo

gazeta – papirnati novac (tal. *gazetta*)

gomila – suhozid

gošnica – bajka, priča za malu djecu

grien – idem

gulit vlose – čupati kosu

guvernat se – vladati se, ponašati se (tal. *governare*)

H

hitit – baciti

ho capio – razumio sam (tal. *ho capito*)

hoče reč – znači

hudoba – zla sila, sila nečista

hurlič – komad krpe

I

igrat manfrinu – plesati manfrinu – zafrkavati se, zezati se

imat pro – biti u pravu

imat rila – imati obraza, usuditi se

imencuvot – imenovati

inbatit na – iznenada naletiti na nekoga (tal. *battire* – udariti)

infotat – naljutiti, razbjesniti (tal. *fotta* – bijes, jed)

inJORONT – neznanica, prost, primitivan čovjek (tal. *ignorante*)

inkredibile – nevjerovatno (tal. *incredibile*)

in piu – još više

inšepjardo – glup, budalast (tal. *scempio*)

inšoma – dakle (zaključno) (tal. *insomma*)

intanto špešo – svaki čas, gotovo uvijek (tal. *intanto spesso*)

interes – kamata, dobitak (tal. *interesse*)

introda – urod, ljetina (tal. *entrata*)

invience – upravo suprotno

isidit se – naljutiti se

iskat – tražiti

is nami – s nama

isovat – izgrditi

išat se – dignuti se, podići se

ištešo – isto (tal. *stesso*)

izahodi – proizlazi

izbenedičit – poslati nekoga k vragu (tal. *benedire*)

izlamenot se – učiniti znak (znamen) križa, prekrižiti se

izvadit se – izvući se

ižiempal – primjer (lat. *exemplar*, tal. *esemplare*)

J

javal – vrag (tal. *diavolo*)

jepet – opet

jidan – ljut

jidot se – ljutiti se

jo son - ja sam (tal. *io sono*)

jušto – baš, upravo tako (tal. *giusto*)

K

kacot (ili karcot)– udarac šakom

Kalafot – (nadimak) brodograditelj (tal. *calafato*)

kalkulat – računati, kalkulirati

kamara – soba (tal. *camera*)

kanaja – prevarant, varalica (tal. *canaia*)

kantat – pjevati (tal. *cantare*)

kapit – razumjeti, shvatiti (tal. *capire*)

kapitat – dogoditi se iznenada, neočekivano

kapoc – kadar, sposoban (tal. *capace*)

karitod – milostinja (lat. *caritas*, tal. *carita*)

karonja – nevaljalac (tal. *carogna*)

karta kanta e vilan dorme – uzrečica (što je napisano, ostaje) (tal. *carta canta e villano dorme*)

kazota – prezime (tal. *casata*)

ke ela no mi vol piu ben – jer ona me više ne želi (*perche ella no me vuole piu bene*)

ki abu abu – tko je dobio, dobio je, tko ima, ima, (tal. *chi ha avuto, ha avuto*)

Kirie leišon – Kyrie eleison (gr. Κύριε Ἐλέησον) – Gospodine smiluj se (liturgijski)

ki temu – k tome, uz to

klapot – kucati, tući (na vrata)

kombinacijun – kombinacija, mogućnost (tal. *combinazione*)

komodat – sviđati se (tal. *commodare*)

konat – zbroj, suma, račun (tal. *conto*)

konguod – ponekad, katkad

konfundit se – zbuniti se, spetljati se, zabrinuti se (tal. *confundire*)

kontrode – predjeli grada ili naselja (tal. *contrate*)

kredat – vikati na sav glas (tal. *credare*)

Krište leišon – Christe eleison (gr. Χριστὲ ἑλέησον) – Kriste smiluj se (liturgijski)

kruto – vrlo, veoma, mnogo, puno

kulin – trbuh

kumpatit – imati obzira, imati razumijevanja, suosjećati (s nekim) (tal. *compatire*)

kumpor – dobar prijatelj, bliski prijatelj (tal. *compare*)

kuncut – sitni prevarant

kuntenat – sretan, zadovoljan (tal. *contento*)

kuonti čori – čisti računi (tal. *conti chiari*)

L

lajot – govoriti svašta, govoriti nesuvislo

lasan – lak

lavurat – raditi (tal. *lavorare*)

lazaruoni – nestašni, neposlušni momci (tal. *lazaroni*)

lecito – precizno, točno (tal. *lezzito*)

levacijun – podizanje (dio obreda u katoličkoj misi) (lat. *levatio*, tal. *levazione*)

liberamiente – slobodno (tal. *liberamente*)

lumbuli – slabine (dio tijela)

M

majkat – faliti, nedostajati (tal. *manicare*)

manfrina – vrsta starog dalmatinskog veselog plesa

marangun – stolar, drvodjelac (tal. *marangone*)

marangunija – stolarska radionica (tal. *marangone* – stolar)

maškalcun – hulja, lopov (tal. *mascalzone*)

maškin – kramp

meju – među, između

meštre – majstor (tal. *mastro*)

milošća – samilost

misol – knjiga iz koje se čitaju psalmi i drugo na misi (tal. *messale*)

molat – pustiti /tal. *mollare*)

moli kabotoj – mala obalna plovidba (tal. *piccolo cabotaggio*)

munita – sitan kovani novac (tal. *moneta*)

N

nadit – nadjenuti, staviti na

nahodit se – nalaziti se, biti negdje, na nekom mjestu

namirit – odlučiti

našit se – dogoditi se

nebadat ili (**ne obadat**) – na obazirati se

ne bit od vaje – ne vrijediti, biti bezvrijedan

ne haje mi se – nije me briga, ne marim

ne ispominjot se – ne sjećati se

nepacemat – nestrpljiv (tal. *non paziente*)

nevuojan – slabašan

nevuojnjko – slabić, jadnik, bijednik

niki ter niki – neki neodređeni

nikor – nitko

njonkle – niti

nizaskale – niz stepenice

nodijot – nadati

nominat – imenovati, spomenuti (tal. *nominare*)

nuono – djed (tal. *nonno*)

O

oblig – obveza, dužnost (tal. *obligo*)

obligon – zahvalan (tal. *obligato*)

obuoj – jao

ofrit – ponuditi (tal. *offrire*)

ojutroskoja – jutros

okažijun – prilika, prigoda (tal. *occasione*)

okulentat – obradovati se

olpivat – odgovarati (na misi)

oltor – oltar (tal. *altare*)

omrazit – omrznuti se

onin – onaj

opujiškot – orobiti, opljačkati

uzdoržat – držati

ostavit na bondu – zanemariti

otolič – malo prije

P

pacentat – trpjeti (od lat. *patientia*, tal. *pazienza* – strpljenje)

pacjenca – trpljenje, strpljenje (lat. *patientia*, tal. *pazienza*)

Paiz – Stari Grad (tal. *paese* – kraj)

Paizani(n) – (tal. *paesano*) – stanovnik Staroga Grada, Starograđanin, Starograjanin

pantomina – smiješan događaj

paričat – pripremiti, spremi

pari mi se – čini mi se (tal. /a/p/*parere* – činiti se)

parit –činiti se, izgledati kao (tal. *apparere*)

paron – gazda, gospodar (tal. *padrone*)

partiget – stražnjica, guzica

pasat – proći, prijeći (tal. *passare*)

pasjo vira – nepouzdanost, prevrtljivost

pasjo noga – isto što i pasjo vira

pasonih don – prošlih dana

Patris et filii (*in nomine*) – (u ime) oca i sina

pavuk – pauk

pensat – misliti, namjeravati (tal. *pensare*)

pensir – briga (tal. *pensiero*)

perke – jer, zato što (tal. *perche*)

Peronija šekula šekuloru – Po sve vijeke vjekova (lat. *Per omnia saecula saeculorum*)

Peštun – (nadimak) malj, veliki čekić (tal. *pestone*)

petnadeste – petnaest

peturat – obojiti – preneseno, slagati, prevariti (tal. *pittura* – boja)

peverin – siromah (tal. *povero*)

pinezi – novac

pinkicu – malo

pokantuovot – pjevušiti (tal. *cantare*)

ponakunju – na posljetku, na kraju

pope – otac (tal. *padre, papa*)

Poruguša – Podrugljivac, nadimak: onaj koji se nekome ruga, koji nekoga zadirkuje, zeza

portit – otići (u prenesenom značenju: umrijeti) (tal. *partire*)

potart – uništiti, zatomiti

potvorit – lažno optužiti, oklevetati

požrit – požderati, pojesti

predikonje – propovijedanje (tal. *predicare* – propovijedati)

prez – bez

pripješto – više kao (tal. *piu tosto*)

prismest se – zbuniti se

pristrič – prerezati

prišvuož – suglasan (tal. *persuaso*)

prizentat se – prikazati se (tal. *presentare*)

prodivak – nadimak

propensat – promisliti

propju – baš, upravo tako (tal. *propio*)

provjat – pričati

punta – vrh (tal. *punta*)

puoj – pođi, idi

puol – pola, ½

R

raca – rasa (tal. *razza*)

recevuda – potvrda (tal. *ricevuta*)

redikul – smiješan čovjek (tal. *ridicolo*)

rigvord – obzir (tal. *riguardo*)

rilo – lice, obraz

rišpetat – cijeniti, poštivati, respektirati (tal. *rispettare*)

roba – odjeća (tal. *roba*)

rumuor – žamor, tiho šaptanje (tal. *rumore*)

ruzi (rugo) – nevaljali ljudi

S

sadoj – sada

siguro – sugirno (tal. *sicuro*)

skaras – onaj koji oskudijeva, koji nema dovoljno (tal. *scarso*)

skula – škola (tal. *scuola*)

skulori – učenici (tal. *scolari*)

skužat – ispričati se, oprostiti (tal. *scusare*)

smantovat se – spetljati se, zbuniti se (tal. *smantare*)

spravit – spremiti, pohraniti

stima – poštovanje, uvažavanje (tal. *stima*)

striš – vinski talog (sa strane bačve)

supra – prema, naspram, u odnosu na (nekoga ili nešto) (tal. *sopra*)

supreč (supra) – u odnosu na (nekoga ili nešto), naspram, prema

svijej – uvijek

Š

šakreštija – sakristija, dio unutarnjeg prostora u crkvi ili do crkve

šeduta – sastanak, sjednica (tal. *seduta*)

šjer – gospodin (tal. *signore*)

šjerkurot – župnik (tal. *signore curato*)

škodit – ishoditi, doći do nečega

škontat – zbrojiti (tal. *scontare*)

škuoj – otok (tal. *scoglio*)

šoldo – čvrsto, tvrdo (lat. *solidum*, tal. *solido*)

špetakul – spektakl, događaj (tal. *spettacolo*)

špjegat – objasniti (tal. *spiegare*)

šporad – radi, zbog

štit – čitati

štorija – priča (tal. *storia*)

štrofa – šala, vic, doskočica (tal. *stroffa*)

štroligat – odmjeravati, nagađati (tal. *stroligare*)

študijat – učiti (tal. *sudiare*)

štuf – sit (tal. *stuffo*)

šuold – novac (stoti dio forinte) – (tal *soldo* od lat. *solidum*)

šuperat – nadvisiti, pobijediti (tal. *sopperire*)

šušpet – dvojba, dilema, sumnja (tal. *sospetto*)

švogat se – dati sebi oduška (tal. *suogo* – odušak)

T

tantat – poticati, nagovarati na nešto, iskušavati (od tal. *tentazione*, od lat. *temptatio* iskušenje)

tarafierma – kopno (tal. *terraferma*, od lat. *terra firma*, čvrsta zemlja)

tavnica (tamnica) – zatvor

tavnjok (tamnjok) – zao (zločest) čovjek

te chiama – zove te (tal. *chiamare* – zvati)

tego – toga

teštardo – glavonja (tal. *testa* – glava)

tienda – zastor (tal. *tenda*)

tikvarido – podrugljiv naziv za nekoga – glavonja (*tikva* – glava)

ti me kapiši karo kumpare – razumiješ me dragi prijatelju (tal. *tu me capisci caro compare*)

tin – taj

tiroda – tirada (tal. *tirrata*)

toveće – to više

tradimenat – izdajstvo, izdaja (tal. *tradimento*)

trajtat – smatrati, držati (tal. *trattare*)

trajnja – trošak (od *tratit*, trošiti)

tribunol – tribunal, sud (tal. *tribunale*)

tuko – (tal. *toccare*, trebati), treba, valja, mora (*tukalo bi, vajalo bi, bilo bi potriba*)

tuoti – tu

U

učunit jubov – učiniti uslugu

učunit konat – učiniti račun, izračunati

učunit stimu – nekome iskazati poštovanje, uvažiti nekoga (tal. *fare la stima*)

udija – odmah, baš sada, ovoga trenutka

ufot – nadati se, očekivati

ustarpienstvo – strpljenje

uzdoržat – držati, zadržati

Uzmi – Uskrs (katolički vjerski blagdan)

užon – naviknut (tal. *usato*)

V

vajalo mi je – trebalo mi je, morao sam, bio sam prisiljen

vajo – treba, valja, mora

vaziest – uzeti

veramiente – usitinu (tal. *veramente*)

veštit – odijelo (tal. *veste*)

viziera – obrazina, maska (u karnevalu) (tal. *visiera*)

vlosi – kosa

voltat se – okrenuti se (tal. *voltare*)

X

xe vero (čitaj: že vero) –istina je (tal. *e vero*)

Z

zadifati – de facto, uisitnu (tal. *di fatto*)

zajot – dati u zajam, posuditi

zamločen – uvrnut, čudan

zanimisto – umjesto

Zanetto – ime: Ivan (Zane) (od tal. *Gianni, Giannetto*)

zatojat – zatajiti, poreći

zaviest – zaračunati, obračunati

zdravi – pozdrav (zdravi bili, tal. *vale*)

znoni – znani, poznati

zobit – zaboraviti

Ž

žara – zemljana (glinena) posuda

žbagutivot – pogrešno shvatiti (tal. *sbagliare*, pogriješiti)

žerat – žderati, jesti

žol – žao

žudiji – židovi (u pogrdom smislu)

žurnota – nadnica (tal. *giornata*)

žvatot – govoriti nesuvislo, baljezgati

žveljerin (ili žveljarin) – sat-budilica (tal. *svegliare*, buditi)

žvielto – brzo (tal *svelto*)